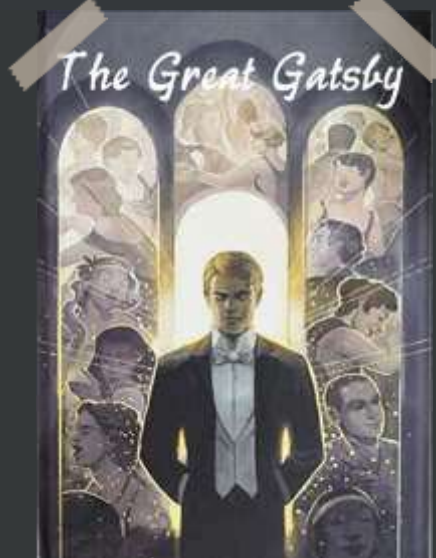
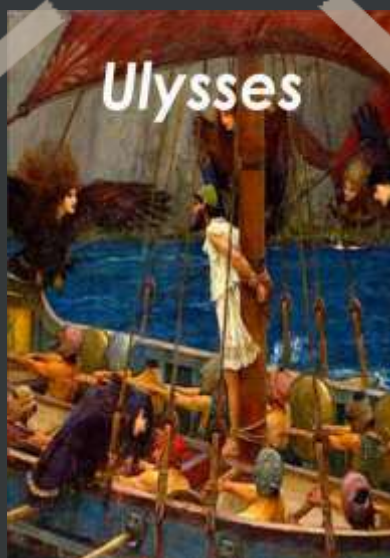

THINK Groot Romanse

Dear DK Boeke

DIGITAL ACADEMY

Die Wêreld se Merkwaardigste Fiksie
Ondersoek en Verduideliking

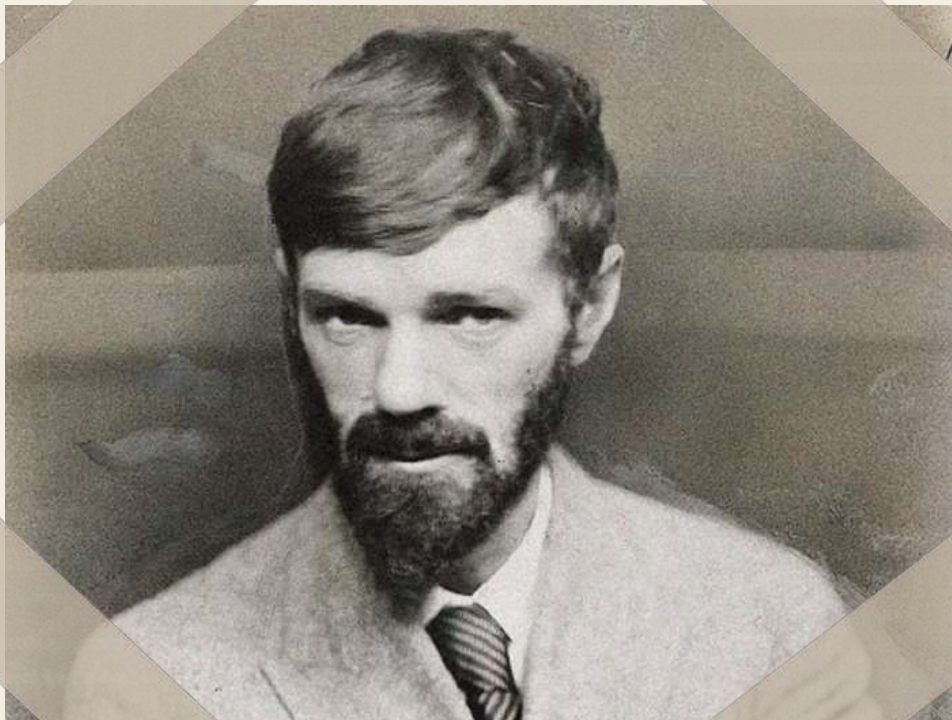
Kinders en Minnaars, 1913 - VK

D.H. Lawrence

(1885 - 1930)

Die Britse skrywer D.H. Lawrence het sy derde roman, *Kinders en Minnaars*, 'Sons and Lovers', in 1913 gepubliseer, en dit was sy deurbraakwerk. Dit was in 'n arm myngemeenskap in die Engelse Middellande geleë en verken die lewens van sy karakters met ongewone openhartigheid, en neem die plaaslike dialek akkuraat vas.

Die roman fokus op Paul Morel en sy verhoudings met sy ma en twee ander vroue – die onervare, geestelike Miriam, en die getroude, meer wêreld se Clara.

Paul, wat op Lawrence self gemodelleer is, is 'n sensitiewe jong man wat grootgeword het en voel in stryd met sy omgewing. Lawrence beskryf sy selfbewustheid grafies, sy skaamte oor sy pa se ongeletterdheid, sy seksuele ontwaking en sy ambisie om goed te doen.

Hy beskryf ook Paul se besef dat dit lyk asof hy niemand kan lief hê nie behalwe sy ma, wat, teleurgesteld met haar man, jare spandeer het om eerder haar seuns lief te hê.

In lewendige, direkte prosa skilder Lawrence een van die mees outentieke prente van die lewens van die industriële werkersklas van die tyd.

Dit was veral interessant toe so baie van Lawrence se bekendste tydgenote, soos Virginia Woolf en E.M. Forster, hul boeke hoofsaaklik onder die hoër klasse geplaas het. Die roman beskryf die mynwerkers se swak behuising en die "asgrys steenkoolputte", maar ook die ontspanning en samesyn wat die werkers beide in die myn en in die kroeg gevind het.

Alhoewel Kinders en minnaars, gunstige resensies ontvang het, het Lawrence se reputasie sedertdien omstrede geword.

Kritici het sy mans georiënteerde houding teenoor sy vroulike karakters bevraagteken – lesers aangemoedig om byvoorbeeld vir Miriam in 'n positiewe lig te sien omdat sy haar aan Paul onderwerp. Ander het egter daarop gewys dat die roman ook Paulus se foute openbaar, en dat dit hierdie eerlikheid is wat die boek laat uitstaan.

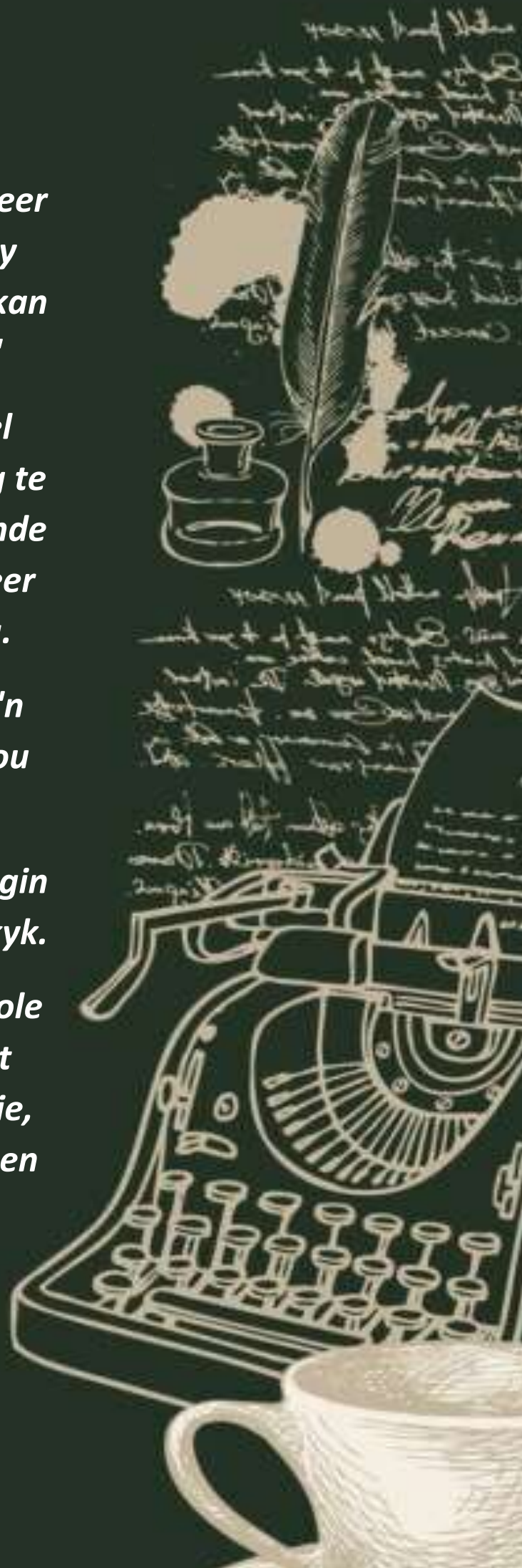
"Het hulle jou nie beter as dit geleer terwyl hulle besig was nie? As jy 'Mnr.' jy sit nie Esquire' - 'n man kan nie albei gelyktydig wees nie."

Die seun was spyt oor sy te veel vrygewigheid om eerbewyse weg te gooi, het gehuiwer en met bewende vingers die "Mnr." Toe ruk meneer Jordan dadelik die faktuur weg.

"Maak nog een! Gaan jy dit vir 'n meneer stuur?" En hy het die blou vorm geïrriteerd opgeskeur.

Paul, sy ore rooi van skaamte, begin weer. Steeds het mnr. Jordan gekyk.

"Ek weet nie wat hulle WEL in skole leer nie. Jy sal beter as dit moet skryf. Ouens leer niks deesdae nie, behalwe hoe om poësie op te sê en viool te speel.

In Konteks

'n Myngemeenskap. Kinders en minnaars, speel af in die Nottinghamshire-myndorpie soortgelyk aan die een waarin Lawrence grootgeword het. Die boek beeld mynwerkers uit wat in strawwe toestande werk wat baie van hulle beseer of kreupel laat met longsiekte. Die landskap word ook deur bedorwe hope gevlek, wat 'n deurdringende lelikheid skep wat Paul, die roman se protagonis vervreem.

Nottinghamshire Myndorp

Die Lawrence- Familie

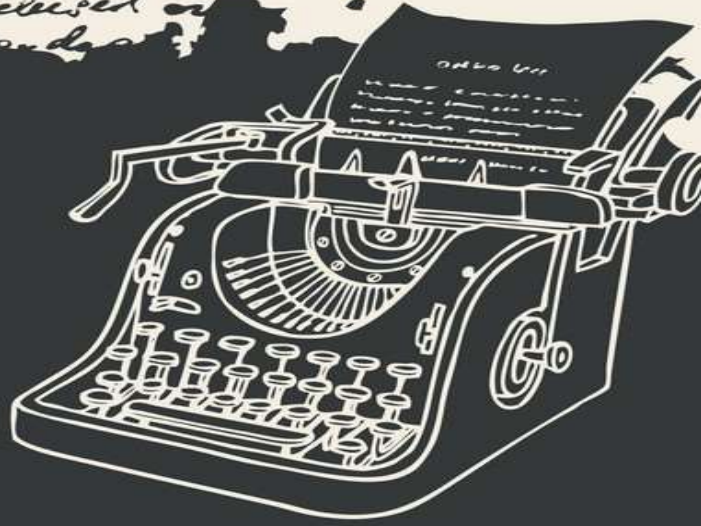

Die skrywers word in die foto op die volgende bladsy (derde van regs) saam met sy ouers en vier broers en susters gewys. Sy pa was 'n mynwerker wat skaars kon lees of skryf, terwyl sy ma 'n onderwyser was en, anders as haar man, haar seun se belangstelling in boeke aangemoedig het. Sy ouers se verskillende uitkykpunte het huwelikspanning veroorsaak waarop Lawrence op getrek het toe hy *Kinders en minnaars* geskryf het.

Die Lawrence-Familie

Gemerkte Bewyse

Lawrence het sy roman oorspronklik Paul Morel genoem, na die sentrale karakter, maar het dit verander om die boek se breër temas te weerspieël.

Hy het vier konsepte geskryf, voordat hy uiteindelik die finale manuskrip by sy uitgewer, Edward Garnett, ingedien het. Alhoewel Lawrence gesê het dat hy tevrede was met die resultaat, het Garnett ongeveer een tiende van die teks gesny, sommige van die seksuele verwysings verwyder en gedeeltes uitgevee wat karakters soos Miriam en Mev Morel gevul het.

Oedipus- Kompleks

In Kinders en minnaars kom mev Morel baie na aan haar seuns. Sy moedig hulle aan in hul studies en versmoor die met liefde, maar sy vervreem ook elkeen op sy beurt.

Paul beskryf sy verhouding met sy ma in byna seksuele terme en sê: “Ek sal nooit trou terwyl ek jou het nie”, en aanvaar haar “lang, vurige soen”.

Die psigoanalisis Sigmund Freud het na sulke nabyheid verwys as 'n "Oedipus-kompleks", na die Griekse mite waarin 'n man sy pa onwetend vermoor en met sy ma getrou het.

Of hy hiervan geweet het of nie, Lawrence het Paul se verhouding met sy ander op sy eie ervaring gebaseer.

Die illustrasie op die volgende bladsy deur Sheila Robinson wys 'n paartjie wat maklik Paul en sy ma kan wees.

Die Lawrence Familie

Eerste Uitgawe

Die eerste uitgawe wat in November 1913 verskyn het, is die eerste oudisie van *The Way deur Swann's* bekendgestel deur die Paryse uitgewer Bernard Grasset met 'n karige oplaag van 1750 eksemplare. Verskeie ander uitgewers, wat deur die boek se ongewone styl en inhoud verward was, het Proust se manuskrip verwerp en Grasset het dit slegs aanvaar op voorwaarde dat die skrywer al die koste daarvan betaal.

Titel bladsy van die eerste uitgawe van *The Way deur Swann's* op die volgende bladsy is deur Proust aan sy Amerikaanse vriend Walter Van Rensselaer Berry ingeskryf. Die inskripsie strek oor drie bladsye en daarin merk Proust op dat: “die wysste, mees poëtiese en beste mense is nie diegene wat al hul poësie, goedheid en kennis in hul werk sit nie, maar diegene wat met 'n vaardige en verlore hand, het ook 'n bietjie in hul lewens gesit.”

MARCEL PROUST

A LA RECHERCHE DU TEMPS PERDU

DU CÔTÉ
DE CHEZ SWANN

PARIS
BERNARD GRASSET
ÉDITEUR
61, RUE DES SAINTS-PÈRES, 61

MCMXIV

Tous droits de reproduction, de traduction et d'adaptation réservés
pour tous pays.
Copyright by Bernard Grasset 1914

Eerste uitgawe van *The Way* deur Swann

Ulysses

1922 - Ireland

James Joyce

(1882 - 1941)

Daar word dikwels gesê dat James Ulysses die romanvorm tot sy uiterste strek. Vindingryk in sy taalgebruik en dik met aanhalings en sinspelings, dit is 'n literêre kompendium sowel as 'n verhaal. Joyce het dit eers as 'n kortverhaal in die styl van sy bundel *Dubliners* (1914) bedink, maar het die idee uitgebrei om 'n karakter te volg terwyl hy in Dublin rondbeweeg het. Die gevolglike boek is beide 'n eksperimentele ontspanning van alledaagse ervaring, en 'n verbeeldingryke ontspanning van die stad wat Joyce geken het voordat hy Ierland in 1904 verlaat het.

Ulysses, wat op 16 Junie 1904 afspeel, bestaan uit 18 "episodes" ('n term wat Joyce bo hoofstukke verkies het). In die eerste hiervan ontmoet ons Stephen Dedalus, 'n alter ego van Joyce, wat reeds verskyn het in *A Portrait of the Artist as a Young Man* (1916), Joyce se roman van persoonlike, sosiale en artistieke ontwikkeling in 'n Ierland wat deur beide oorheers word. die Britse Ryk en die Katolieke Kerk.

Aan die begin van Ulysses werk Stephen as onderwyser, en is betrokke by persoonlike en literêre wedywing met vriende en kollegas.

Hy bestee baie tyd aan die dood van sy ma, asook die kompleksiteite van die Ierse geskiedenis en kultuur. Joyce se styl leef in die gedagte van sy karakter, en daag die leser uit om hul logika uit te werk. Soms neem narratiewe die vorm aan van “binnemonoloog”.

In die openingsepisodes gee hy die leser intieme toegang tot Stephen se gedagtes, herinneringe en gevoelens. Wanneer Stephen langs die strand stap van Sandymount Strand, byvoorbeeld en reflekteer oor die natuur, wese en ewigheid, is daar geen verteller teenwoordig om te verduidelik wat 'n herinnering is, wat 'n feit is, of wat bloot 'n vlug van Stephen se verbeelding is nie.

“Mnr Leopold Bloom het met genot die innerlike organe van diere en voëls geëet. Hy het gehou van dik ingewandsop, neutagtige spiere, 'n gevulde gebraaide hartjie, lewerskywe gebraai met korskrummels, gebraaide hencods se kuit. Die meeste van alles het hy gehou van geroosterde skaapniere wat aan sy verhemelte 'n fyn sweempie vaal urine geur gegee het. Niere was in sy gedagtes terwyl hy saggies in die kombuis rondbeweeg en haar ontbytgoed op die bultende skinkbord regstel. Yskoue lig en lug was in die kombuis maar buite die deure sagte somersoggend oral. Het hom 'n bietjie pik laat voel.”

In Konteks

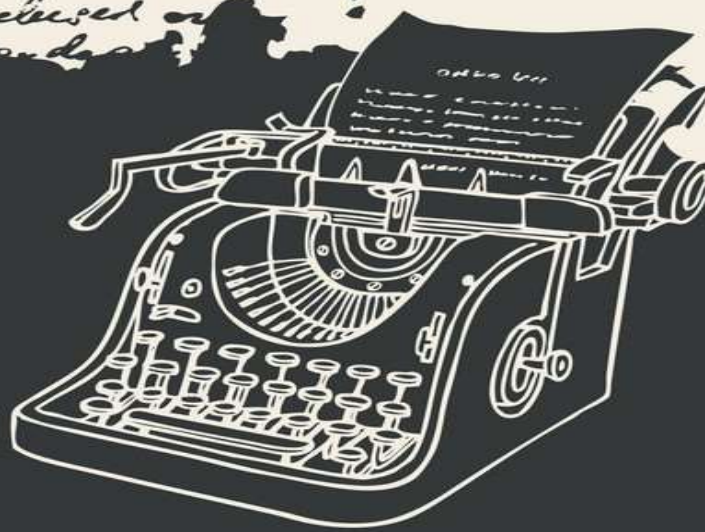

Die omgewing – Dublin – Joyce teken 'n dag in die lewe van Ierland se hoofstad op in 'n tyd toe die land nog deel van die VK was. Hy neem die leser na Dublin se instellings, huise en kroëë om 'n ongeëwenaarde portret van Edwardian Ierland en sy mense te bied.

Dublin in Ulysses

Nora Barnacle

Joyce het op 16 Junie 1904 die eerste keer saam met die Galway-gebore Nora Barnacle in Dublin uitgestap, die datum waarop Ulysses bepaal word. Nora, 'n kamermeisie by Finn's Hotel naby Trinity College, het van Joyce se beste werk beïnvloed, soos sy kortverhaal "*The Dead*". Sy het later saam met Joyce weggespring en hom dwarsdeur sy lewe ondersteun.

Nora Barnacle

Die Odyssee

Die struktuur van Ulysses is afgelei van Homeros se epiese gedig *The Odyssey*, waarin die vindingryke Odysseus, bekend as *Ulysses* in Latyn, 10 jaar spandeer om na die Trojaanse Oorlog na sy vrou Penelope terug te keer. Baie van die karakters in die roman is moderne puntestand vir Homeriese figure. Ook, alhoewel die episodes van Ulysses nie getiteld of genommer is nie, is hulle dikwels bekend deur hul Homeriese eweknieë, soos "Hades" en "Sirens".

In 'n gevierde episode van die boek, wat teen middagete in 'n Dublin-kroeg afspeel, ontmoet Bloom 'n figuur bekend as die Burger - 'n xenofobiese nasionalis wat aan antisemitiese uitsprake en 'n ooglopende siening van politiek en kultuur gegee is. Hy beliggaam die monsteragtige, eenoog Cyclops wat in Die *Odyssey* voorkom.

Odysseus en die Sirenes

Leopold Bloom

Die skets op die volgende bladsy is een wat Joyce van Leopold Bloom gemaak het. Bloom, 'n middeljarige Dubliner van Joodse afkoms, maak 'n bestaan deur advertensiespasië vir koerante te verkoop. Joyce het hom op verskeie werklike mense gebaseer en gee ons ongeëwenaarde toegang tot sy gedagtes en begeertes. Ons leer ook van sy agtergrond - sy pa is deur selfmoord dood en hy het 'n lewende dogter genaamd Milly, en 'n seun met die naam Rudy, wat as baba dood is.

“Onontwykbare modaliteit van die sigbare ... Handtekeninge van alles wat ek hier is om te lees...”

Skets van Leopold Bloom

Die hoofokus op Ulysses is die karakter van Leopold Bloom, 'n Joodse Dubliner, wie se private lewe, herinneringe en persepsies aan Joyce die geleentheid bied om talle aspekte van die Ierse politiek, identiteit en populêre kultuur te verken. Na aanleiding van Bloom deur die dag terwyl hy in die stad rond dwaal, het Ulysses 'n magdom Dublin-karakters bekendgestel deur die oë, ore en verstand van Bloom.

Ons kry al sy ongesensureerde gedagtes: alles wat deur sy gedagtes gaan, vind sy weg in die roman. Sy amblings het spesifieke parallels met Homer's Odyssey. Nadat hy 'n begrafnis bygewoon het, gaan Bloom na 'n apteek, drink in Barney Kiernan se kroeg, fantaseer terwyl hy op Sandymount Strand staan, en ontmoet verskeie ander mense, voordat hy uiteindelik vir Stephen ontmoet en hom op 'n vaderlike manier terugnooi om die res van die nag by sy huis.

Hierdie gebeure is dalk onmerkwaardig, maar elke episode word vertel met sy eie vernuftige gebruik van vorm, het sy speels of uitdagend. Die "Osse van die son"-episode in die kraamsaal van die Hollesstraat-hospitaal pak die tema van vrugbaarheid in 'n opeenvolging van verskillende style aan, wat die taal en toon van elke groot tydperk van die Engelse letterkunde parodieer. Net so hallusineer Bloom in die "sirkel"-episode in 'n bordeel in 'n laataand-volgorde wat die essensie van onderdrukte begeerte en verborge fantasieë vasvang.

Die humoristiese, manlike gesprek van Stephen en Bloom, baie besig met politiek en besinning oor literêre en vaderlike gesag, gee aan die einde van die dag weg aan uitputting. Nadat die twee mans geskei het, stel die laaste bladsye van die roman een van sy bekendste episodes bekend, waarin Molly Bloom dink in 'n vloeiende "stroom van bewussyn" wat die energie en omvang van haar herinneringe, emosies en gedagtes vasvang.

Lê die volgende oggend vroeg in die bed en peins oor haarself en die wêreld, trek sy die roman terug van sy donkerder bereik na 'n verhelderende viering van alledaagse ervaring, die menslike liggaam en die moontlikhede van taal in haar laaste, vreugdevolle bevestiging: "Ja."

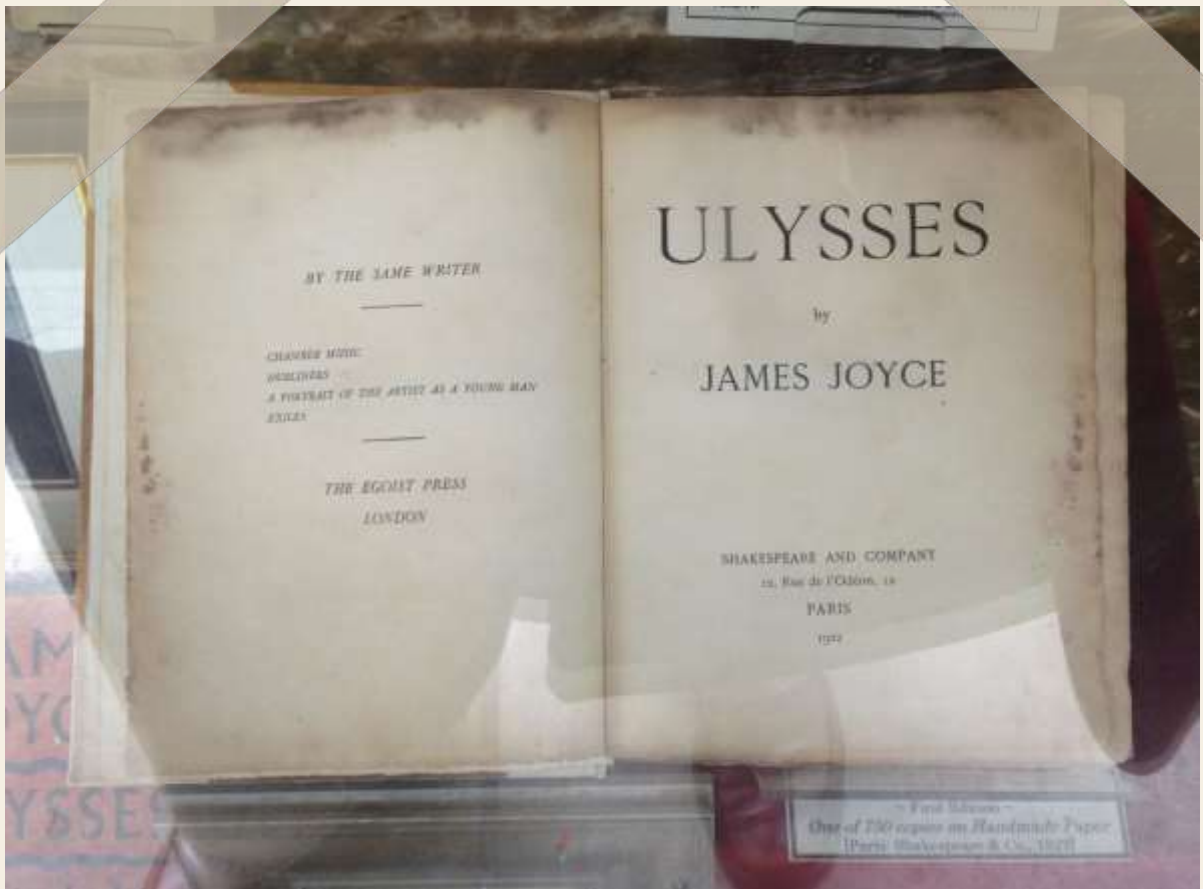
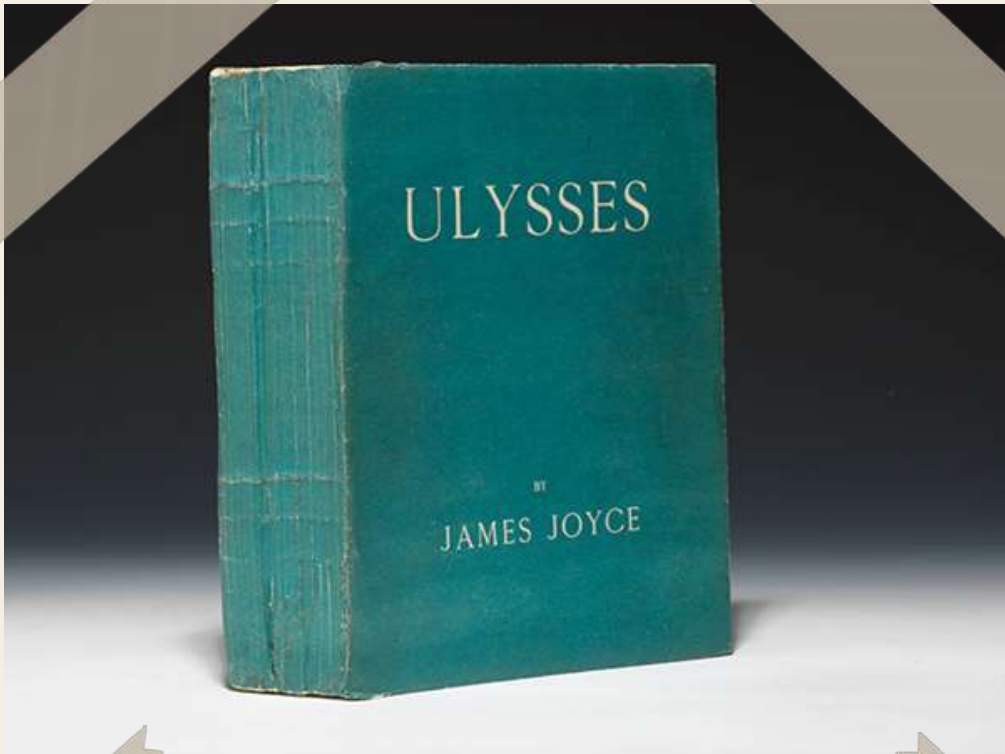

Eerste Uitgawe Ulysses

Eerste uitgawe Ulysses is die eerste keer as 'n volledige uitgawe in Parys deur Shakespeare and Company gepubliseer. Hierdie legendariese boekwinkel en (in hierdie een geval) uitgewer is bestuur deur Sylvia Beach, 'n Amerikaanse uitgewekene wat Joyce onophoudelike ondersteuning gebied het. Gepubliseer in 'n oplaag van 1000 eksemplare, is die boek as skandalig beskou, en het so vinnig 'n smokkelartikel geword.

Eerste uitgawe Ulysses

Eerste Uitgawe Ulysses

Obseniteitsverhoor Ulysses is suksesvol in Europa gepubliseer deur Sylvia Beach (sien in die foto op die volgende bladsy saam met Joyce), maar die redakteurs van The Little Review in die VSA is reeds vir obseniteit vervolg omdat hulle dit in serialisering geplaas het. Die roman is eers in 1932 in die VSA en tot 1936 in die Verenigde Koninkryk vir publikasie vrygestel.

Eerste Uitgawe Ulysses

Manuskrip Bladsye

Hierdie nuut ontdekte manuskrip van 27 bladsye van die "sirkel"-episode van Ulysses het oorvloedige notas en regstellings. Toegewyd aan literêre styl, soos Flaubert voor hom, het Joyce gearbei oor elke woord en frase van Ulysses. Eendag, nadat hy net twee sinne vervaardig het, word gesê dat hy opgemerk het: "Ek het reeds die woorde. Wat ek soek, is die perfekte volgorde van woorde in die sin." Sy manuskripte gee ons 'n blik op sy toewyding om sy taalgebruik te verfyn.

Modernisme in Letterkunde

Ulysses is een van die groot modernistiese werke van letterkunde. Modernisme was een van die dominante bewegings in die kunste in Wes-Europa en die VSA vanaf die vroeë tot middel 20ste eeu.

In letterkunde, soos in die ander kunste, is dit gekenmerk deur eksperimentering in 'n poging om nuwe en meer waarheidsgetroue vorme van voorstelling te vind.

Vroeë modernistiese skrywers het deels gereageer op die gruwels van die Eerste Wêreldoorlog en die daaropvolgende gevoel van ontugtering en het tradisionele realistiese narratiewe vervang met gefragmenteerdes wat geskryf is vanuit verskeie verskillende oogpunte, of as 'n innerlike stroom van bewussyn.

Hulle het dit gedoen in 'n poging om 'n nuwe vorm van sielkundige realisme of "waarheid" te skep. Joyce gebruik hierdie metode in Ulysses en vorm die wêreld soos Bloom dit ervaar.

T.S. Eliot was 'n bewonderaar van Ulysses en sy modernistiese gedig *The Waste Land* (1922) is insgelyks gefragmenteer in struktuur, miskien om Eliot se sienings oor die wêreld om hom oor te dra.

T.S Eliot

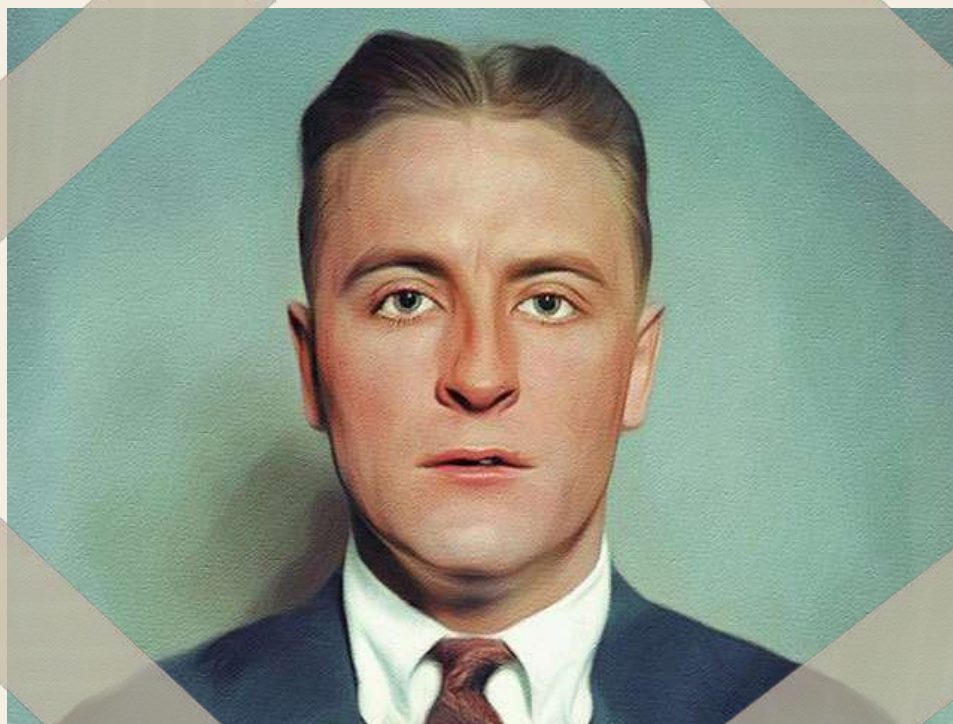
**Die Groot
Gatsby**
1925 - VSA

F. Scott Fitzgerald

(1896 - 1940)

Die Groot Gatsby verken die lewe van een van die mees ontwykende karakters in die geskiedenis van die Amerikaanse roman.

Die verteller, Nick Carraway, arriveer in die Lang Eiland-dorpie West Egg en betree die wêreld van die enigmatiese Jay Gatsby, 'n miljoenêr-sosiale vlinder wat blykbaar al sy wêreldse begeertes verwesenlik het. Gatsby bly egter na die groen lig van die dek by 'n huis oorkant die baai staar, verteer deur die herinnering aan sy verlede.

Hierdie verlede kom weer na vore in die figuur van Daisy Buchanan. Gatsby se voormalige minnaar en 'n neef van Nick, sy is nou getroud met die taai voormalige universiteitsvoetbal ster Tom Buchanan.

Nick se verkenning van Gatsby se lewe onthul 'n wêreld van huishoudelike jaloesie, geweld, misleiding, leuens en moord. Na aanleiding van die karakters deur 'n aantal krisisse, verken Fitzgerald die mislukte hoop en voortslepende aspirasies van mense uit 'n deursnit van die Amerikaanse samelewing, sommige wat die Amerikaanse droom nastreef en ander 'n Amerikaanse nagmerrie leef, het sy per ongeluk ontwerp.

In Nick skeep Fitzgerald 'n klassieke "onbetroubare verteller". Sy verhouding met Gatsby en sy begrip van wat Gatsby verteenwoordig is nie heeltemal duidelik nie - selfs vir homself. Probeer hy om sleutelaspekte van die storie te openbaar of te verberg? Is hy Gatsby se aanklaer of verdediger? En staan Gatsby vir diep ware of in wese valse waardes?

Die roman wissel af tussen beskrywende gedeeltes wat 'n wêreld van bevoorregting en fabelagtige partytjies in die 1920's vasvang, lewendige dialoog en gedeeltes van liriese prosa. Gatsby se oortuiging dat hy die verlede kan laat herleef, stel die weg vir die einde van die roman, wat 'n treurige gevoel van gelatenheid vasvang: "So ons slaan voort, bote teen die stroom, onophoudelik in die verlede teruggedra."

**Daisy en Nick Buchanan in die Fliëk
*The Great Gatsby***

Art-Deco Glamour

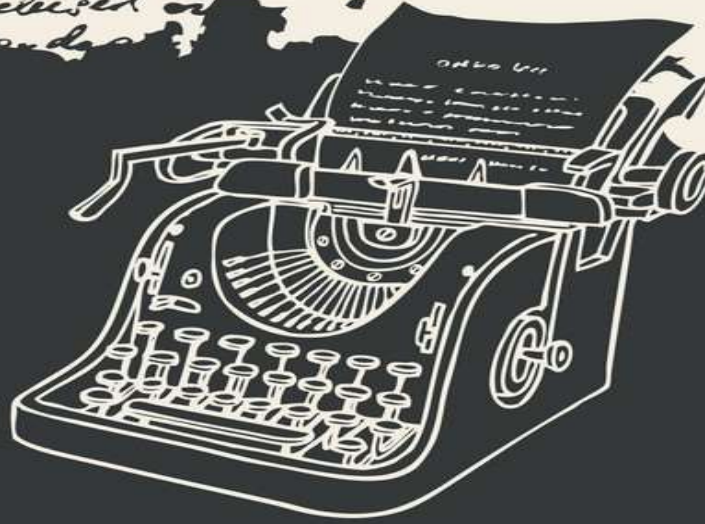
Die Groot Gatsby speel af tydens die Jazz Era van die 1920's, soos gesien in die 1974-rolprentweergawe van die boek. Die 1920's was 'n tyd toe bevryde jong vroue bekend geword het as "flappers". Hulle het in opstand gekom teen die konvensies van hoe vroue veronderstel was om op te tree, hul hare geknip en kort (kniehoogte) rompe gedra.

1920 se 'Flappers'

Die 'Roaring Twenties'

In die nasleep van die Eerste Wêreldoorlog het die VSA en Europa 'n tydperk van groei en vooruitgang geniet wat as die *Roaring Twenties* bekend geword het. Dit was in baie opsigte 'n terugslag teen die trauma van die oorlogsjare en diegene wat kon, het voluit gelewe.

Die uitgewekene Amerikaanse gemeenskap in Parys het romanskrywers soos F. Scott Fitzgerald en Ernest Hemingway, en die danser Josephine Baker ingesluit.

Die opkoms van film het die Goue Era van Hollywood ingelui, wie se sterre houdings teenoor manlike en vroulike styl gevorm het.

Ernest Hemingway

In die VSA het 1920-33 die era van verbod gesien, toe dit onwettig gemaak is om alkohol te vervaardig of te verkoop, en 'n netwerk van misdaadsindikate het die verspreiding daarvan beheer. Hierdie troebel onderwêreld vorm 'n agtergrond vir Die Groot Gatsby se verhaal van identiteit, misdaad, waarheid en leuens.

In 1927 het Josephine Baker die eerste swart vrou geword wat in groot rolprente gespeel het.

Josephine Baker

THINK

DIGITAL ACADEMY

